

TITULACIÓ: LLICENCIATURA EN DRET

PLA D'ESTUDIS: 1992

ASSIGNATURA: DRET CANÒNIC (Codi 3907)

PROFESSOR/A: Dra. M. TERESA ARECES PIÑOL

CURS: 4t
QUADRIMESTRE: 2n

CRÈDITS: 4,5

TIPUS: OPTATIVA /
LLIURE ELECCIÓ

1. OBJECTIUS

1. Donar a conèixer i aprofundir en el Dret matrimonial canònic substantiu i processal.
2. Donar a conèixer l' origen i l' evolució de la institució matrimonial canònica.
3. Estudiar la capacitat de les parts en el moment de la prestació del consentiment matrimonial canònic i en concret analitzar els impediments matrimonials canònics.
4. Estudiar i analitzar el consentiment matrimonial canònic i les possibles perturbacions psíquiques que poden derivar en la nul·litat del vincle matrimonial.
5. Analitzar i estudiar la simulació del consentiment matrimonial, l' error en el consentiment matrimonial, la por en la prestació del consentiment i el consentiment condicionat.
6. Estudiar i analitzar la importància de la forma jurídica en la celebració del matrimoni i les actuacions formals posteriors.
7. Estudiar i analitzar las situacions crítiques i finals del matrimoni: la nul·litat matrimonial, la convalidació, la separació conjugal i la dissolució del vincle.
8. Estudiar i analitzar els processos matrimonials canònics: el procés ordinari de nul·litat del matrimoni, el procés documental de nul·litat, i el procés de dissolució del vincle matrimonial, en particular, el procés de dissolució del matrimoni no consumat.

2. CONTINGUTS o METODOLOGIA

TEMA 1: El matrimoni canònic
TEMA 2: La preparació del matrimoni canònic
TEMA 3: Impediments i incapacitat
TEMA 4: Impediments matrimonials canònics
TEMA 5: El consentiment matrimonial
TEMA 6: La capacitat psíquica
TEMA 7: El consentiment simulat
TEMA 8: L' error en el consentiment matrimonial
TEMA 9: La violència i la por
TEMA 10: El consentiment condicionat
TEMA 11: La forma jurídica
TEMA 12: Nul·litat de matrimoni i convalidació
TEMA 13: La separació conjugal
TEMA 14: La dissolució del matrimoni canònic
TEMA 15: Els processos matrimonials canònics

3. PROGRAMA

I. INTRODUCCIÓ

TEMA 1: EL MATRIMONI CANÒNIC

- I. Noció.
- II. Matrimoni "in fieri" i matrimoni "in facto esse"
- III. Les finalitats del matrimoni
- IV. Les propietats essencials del matrimoni
- V. La tutela jurídica del matrimoni
 1. El "ius connubii"
 2. El "favor iuris"

TEMA 2: LA PREPARACIÓ DEL MATRIMONI CANÒNIC

- I. Introducció
- II. La promesa de matrimoni: noció i naturalesa jurídica
- III. L' expedient matrimonial canònic

II. CAPACITAT DE LES PARTS: IMPEDIMENTS

TEMA 3: IMPEDIMENTS I CAPACITAT

- I. El "ius connubii"
- II. Els impediments matrimonials en general
 1. Noció i naturalesa jurídica
 2. Classificació
 3. Règim jurídic: establiment, cessació i dispensa

TEMA 4: ELS IMPEDIMENTS MATRIMONIALS

- I. Impediments per incapacitat física
 1. Impediment d'edat
 2. Impediment d' impotència
- II. Impediments per incompatibilitat jurídica
 1. Impediment de vincle o lligam
 2. Impediment de ordre sagrat i de professió religiosa
 3. Impediment de disparitat de culte
- III. Impediments per raó de delictes
 1. Impediment de rapte
 2. Impediment de crim
- IV. Impediments de parentiu
 1. Impediment de consanguinitat
 2. Impediment d'afinitat
 3. Impediment de pública honestedat
 4. Impediment de parentiu legal
- V. Especial referència als matrimonis mixtes

III. EL CONSENTIMENT MATRIMONIAL

TEMA 5: EL CONSENTIMENT MATRIMONIAL

- I. El consentiment en el matrimoni canònic
- II. Requisits del consentiment
- III. La funció del consentiment matrimonial
- IV. La manifestació del consentiment matrimonial
 1. El matrimoni per procurador
 2. El matrimoni amb intervenció d'interpret
- V. Sistematització de les anomalies consensuals

TEMA 6: LA CAPACITAT PSÍQUICA

- I. Pressupostos psíquics del consentiment: i capacitat psíquica consensual
- II. Pertorbacions psíquiques i criteris de valoració
- III. Capítols legals de nul·litat
 1. Manca de suficient ús de raó
 2. Defecte greu de discreció de judici

3. Impossibilitat d' assumir les obligacions essencials del matrimoni

TEMA 7: EL CONSENTIMENT SIMULAT

- I. Noció i classes
- II. Elements de la simulació
- III. La simulació absoluta o total
- IV. La simulació relativa o parcial
 1. Exclusió de la indissolubilitat "bonum sacramenti"
 2. Exclusió de la unitat. "bonum fidei"
 3. Exclusió del "bonum prolis"
 4. Altres supòsits d' exclusió parcial: exclusió dels elements essencials del matrimoni

TEMA 8: L' ERROR EN EL CONSENTIMENT MATRIMONIAL

- I. L' error com carència del consentiment
 1. L' error en la identitat de la persona
 2. L' error envers de la identitat del negoci matrimonial
- II. L' error vici
 1. Concepte
 2. L' error en las qualitats de la persona
 - a) La irrellevància com principi general
 - b) Excepcions:
 - Primera. Error sobre qualitats especialment volgudes
 - Segona. Error sobre qualitat dolosament causat
- IV. L' error envers les propietats del matrimoni

TEMA 9: LA VIOLÈNCIA I LA POR

- I. Diferència entre la violència i la por
 1. La por: Concepte
 2. Classificació
 3. Requisits legals
 4. La por reverencial
 - a) Elements característics de la por reverencial
 - b) Requisits legals de la por reverencial
 5. Relació entre la por i la simulació

TEMA 10: EL CONSENTIMENT CONDICIONAT

- I. Concepte
- II. Condicions de passat o present
- III. La incertesa subjectiva
- IV. La condició potestativa de futur

IV. LA FORMA JURÍDICA

TEMA 11: LA FORMA JURÍDICA

- I. La forma d'emissió i la forma de recepció
- II. Evolució històrica
- III. Funcions i significat substancial de la forma
- IV. Forma ordinària
 1. Testimoni qualificat
 2. Testimonis comuns
 3. La delegació de la facultat
 4. Suplència de jurisdicció i suplència de la facultat d' assistir com testimoni qualificat
- V. Forma extraordinària: supòsits i requisits
- VI. Modalitats especials
 1. Matrimoni celebrat per procurador
 2. Matrimoni secret
- VII. La dispensa de la forma canònica amb especial referència als matrimonis mixtes
- VIII. Actuacions formals posteriors al matrimoni

V.- SITUACIONS CRÍTiques I FINALS

TEMA 12: NUL·LITAT DE MATRIMONI I CONVALIDACIÓ

- I. La nul·litat del matrimoni
- II. La convalidació del matrimoni
 - 1. Concepte general
 - 2. Convalidació simple
 - a) Requisits
 - b) Efectes
 - 3. "Sanatio in radice"
 - a) Requisits
 - b) Efectes

TEMA 13: LA SEPARACIÓ CONJUGAL

- I. El deure de cohabitació
- II. La separació conjugal
- III. La separació perpetua
- IV. La separació temporal
- V. La separació judicial i administrativa
- VI. La separació de fet, unilateral i convinguda
- VII. La restauració de la vida conjugal
- VIII. Competència de la jurisdicció civil en las causes de separació

TEMA 14: LA DISSOLUCIÓ DEL MATRIMONI CANÒNIC

- I. El principi de indissolubilitat del matrimoni
- II. Excepcions al principi de indissolubilitat
- III. La dissolució por mort
- IV. La dissolució del matrimoni no consumat
- V. La dissolució del matrimoni a favor de la fe
- VI. El privilegi paulí
- VII. El privilegi petrí

VI. PROCESSOS MATRIMONIALS CANÒNICS

TEMA 15: PROCESSOS MATRIMONIALS

- I. Noció
- II. Diversos conceptes processals
- III. Persones que intervenen en un procés
- IV. Les parts
- V. Quadre sistemàtic
- VI. El procés ordinari de nul·litat del matrimoni
 - 1. La jurisdicció eclesiàstica en l'ordre processal
 - 2. Els òrgans judicials. L'organització judicial canònica
 - 3. La competència
 - 4. Les parts
 - 5. Procuradors i advocats
 - 6. La demanda
 - 7. Examen de la demanda pel jutge
 - 8. Citació del demandat
 - 9. Contestació de la demanda i fixació dels dubtes
 - 10. Manca de part
 - 11. La prova: regles generals
 - 12. Els mitjans de prova
 - 13. Els tràmits successius fins la sentència
 - 14. Las causes incidentals
 - 15. La sentència
 - 16. La doble conformitat
 - 17. L'apel·lació
 - 18. El Recurs de revisió
 - 19. La querella de nul·litat
- VII. El procés documental de nul·litat
- VIII. El procés de dissolució del vincle matrimonial: el procés de dissolució del matrimoni no consumat

4. MATERIALS DE L'ASSIGNATURA

- Legislació: Codi de Dret Canònic i legislació complementària.
- És previst de fer sessions pràctiques amb diverses sentències i supòsits de fet. La resolució dels supòsits de fet i de les sentències amb el qüestionari corresponent seran lliurats la setmana anterior a la seva resolució. La participació i les intervencions per part dels alumnes a les classes inclòs les teòriques són molt importants ja que les classes són fonamentalment molt participatives i interactives.

5. BIBLIOGRAFIA

- LÓPEZ-ALARCÓN, M / NAVARRO-VALLS, R. "Curso de Derecho matrimonial canónico y concordado", Ed. Tecnos, Madrid 2001.
- FORNÉS, J. "Derecho matrimonial canónico", Ed. Tecnos, 1997.
- SOUTO PAZ, J. A. "Derecho matrimonial", Ed. Marcial Pons, 2002.
- BERNÁRDEZ CANTÓN, A. "Curso de Derecho matrimonial", Madrid, 1999.
- BERNÁRDEZ CANTON, A. "Compendio de Derecho matrimonial canónico", ed. Tecnos, 2002.
- GONZÁLEZ DEL VALLE, J. M. "Derecho matrimonial canónico según el Código de 1983", Madrid, 1999.
- REINA, V. / MARTINELL, J. M., "Curso de Derecho matrimonial", Madrid, 1995,
- VV.AA., "Derecho Eclesiástico del Estado Español", Ed. Eunsa, Navarra, 1998.
- MOLINA MELIA, A: / OLMOS, M. E., "Derecho matrimonial canónico, sustantivo y procesal", Ed. Civitas, Madrid.
- TIRAPU, D., LÓPEZ-SIDRO, A. "Curso breve de derecho matrimonial canónico. Aspectos sustantivos y procesales". Ed. Comares, Granada.

6. AVALUACIÓ

- 1.- AVALUACIÓ:** Es realitzarà un examen final i podran presentar-se tots els alumnes matriculats. L'examen serà escrit de tota la matèria i constarà de 3 preguntes tipus tema. En l'avaluació final és tindrà en compte l'assistència, la participació i l'exposició tan escrita com oral, en el debat i en la resolució del cas.
- 2.- PRÀCTIQUES:** Les pràctiques es realitzaran al llarg de tot el curs tant en les classes teòriques com en les classes pròpiament pràctiques. Les pràctiques formen part complementària del sistema d'avaluació (un 20% com a màxim). És necessari assistir-hi, participar en la discussió i el debat. La presentació haurà de ser individual i presentar-les per escrit. En l'avaluació final és tindrà en compte l'assistència, la participació i l'exposició tan escrita com oral, en el debat i en la resolució del cas.
- 3.- TEÒRIQUES:** Les classes teòriques seran especialment participatives. Això requereix una actitud interactiva per part del alumnat. En l'avaluació final és tindrà en compte l'assistència, la participació i l'expressió oral.
- 4.- QUALIFICACIONS:** La qualificació final del curs pot ser : Suspens (0-4'9), Aprovat (5-6'9), Notable (7-8'9), Excel·lent (9-10), o Excel·lent amb Matrícula d'honor. Qui no es presenti a l'examen final tindrà no presentat.